

Gatu-och fastighetskontoret
Egendomsförvaltningen
Åke Wahlqvist
Box 8311
104 20 Stockholm

Yttrande angående skydd av områden för friluftsliv och biologisk mångfald samt framtida förvaltning av Stockholms stads egendomar i andra kommuner i Stockholms län

Undertecknade organisationer representerar totalt över 190.000 medlemmar, varav cirka hälften är bosatta i Stockholms stad. Vi är tillsammans angelägna om att den framtida förvaltningen av Stockholms stads markinnehav i andra kommuner i länet löses på ett sätt som gynnar friluftsliv, närturism, naturvård, kulturmiljövård m.m.

I sitt beslut 2001-06-12 säger gatu- och fastighetsnämnden att *"områden som är viktiga för Stockholms stads friluftsliv och områden som är viktiga för att säkra den biologiska mångfalden"* ska *"skyddas genom naturreservat innan en försäljning kan bli aktuell"*. Våra organisationer ser mycket positivt på att Stockholms stad vill skydda marker som är värdefulla för Stockholms stads friluftsliv och för bevarandet av den biologiska mångfalden.

Efter ingående diskussioner har våra organisationer kommit till den gemensamma slutsatsen att den lämpligaste lösningen för att uppnå de intentioner nämnden ställt sig bakom, och som våra organisationer omfattar, är att **i princip hela markinnehavet överförs i någon typ av stiftelse** vars främsta syfte bör vara att förvalta egendomarna på ett sätt som främjar friluftsliv, naturvård, kulturminnesvård m m. En sådan lösning bör, som vi ser det, även kunna vara attraktiv ur stadens perspektiv.

Till stadens markinnehav kan lämpligen även läggas andra offentligt ägda marker som förvaltas med motsvarande inriktning, d.v.s. med prioritet för naturvård, friluftsliv, närturism och kulturmiljövård. De kontakter organisationerna haft bl.a. med kommuner på Södertörn visar att det finns intresse för en sådan lösning. Genom att bilda en stiftelse skulle skyddet av värdefulla områden omedelbart kunna garanteras i stiftelsens stadgar. **Därefter bör områdena successivt ges skydd enligt miljöbalken** i enlighet med gatu- och fastighetsnämndens beslut.

Beslut om reservatsbildningar kan endast tas av de kommuner där markerna är belägna eller av länsstyrelsen. Beträffande biotopskyddsområden fattar skogsvårdsstyrelsen beslut. Att genomföra nämndens beslut om reservatsbildningar kan mot denna bakgrund väntas bli en relativt utdragen process, bl.a. därför att avgörande beslut måste fattas av andra aktörer, men framför allt för att antalet objekt är väldigt många.

För att specificera områden som är skyddsvärda från kulturmiljövårdssynpunkt krävs att en noggrann inventering genomförs, lämpligen av Stockholms läns museum.

På basis av de detaljerade genomgångar av markinnehavet som vi gemensamt gjort kan vi konstatera:

- Att stora delar av stadens markinnehav ligger inom Storstockholms gröna kilar som definieras i Regionplane- och trafikkontorets rapport 2 1996 "Grönstrukturen i Stockholmsregionen". De Gröna kilarna har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och har även en avgörande betydelse för att

upprätthålla funktionella och strukturella samband i landskapet för friluftsliv (t ex vandringsleder). Dessa områden bör i sin helhet ges ett långsiktigt skydd.

- Att ett mycket stort antal områden – uppskattningsvis ca 140 – har av skogsvårdsstyrelsen avgränsats som s.k. nyckelbiotoper vilket innebär att de har sådana biologiska värden att de bör skyddas enligt miljöbalken som naturreservat eller biotopskyddsområde. Dessa områden finns spridda på i stort sett samtliga av Stockholms stads markenheter runtom i länet.
- Att ytterligare ett antal mycket stora områden har så höga värden för friluftsliv, kulturmiljövård, fritidsfiske, motion, idrott m m, både för boende i Stockholms stad och i andra kommuner, att ett permanent skydd enligt miljöbalken mot exploatering eller annat hårdfört nyttjande är starkt motiverat.
- Att det i innehavet dessutom ingår vissa arealer brukad jordbruksmark vars fortsatta skötsel genom t ex bete och slätter har avgörande betydelse för att upprätthålla landskapets skönhet, biologiska rikedom och kulturhistoriska kontinuitet.
- Att även områden utan särskilda värden utgör en viktig strategisk resurs för naturvården genom att kunna nyttjas för framtida markbyten då reservat etableras på privatägd mark där innehavaren inte är intresserad av kontant intrångsersättning.
- Att områden utan särskilda värden också, genom intäkter från ett ansvarsfullt FCS-certifierat skogsbruk, kan bidra till finansiering av skötselåtgärder i områden med höga biologiska värden samt i områden som är viktiga ur frilufts- och rekreationssynpunkt.
- Att möjligheterna till en effektiv förvaltning av områdena i linje med de intentioner nämnden enats kring riskerar att försämrats om ägandet splittras.

För att upprätthålla och utveckla de ambitioner om skydd för friluftsliv, biologisk mångfald m.m. som nämnden ställt sig bakom, kommer det att krävas löpande skötselinsatser, oavsett framtida ägandeform. En nyckelfråga är att se till att finansieringen av nödvändiga, löpande skötselinsatser löses på ett långsiktigt trovärdigt sätt. Möjligheterna till ekonomisk avkastning från de områden som nämnden definierat som skyddsvärda genom t ex skogsbruk, arrenden, turistverksamhet m.m. måste samtidigt bedömas var mycket begränsade. För att de beslutade målsättningarna ska kunna nås kommer det därför – oberoende av ägande- och förvaltningsform! – att krävas löpande tillskott av medel.

Genom att till en tänkt stiftelse även föra de av stadens egendomar som har mera begränsat värde för friluftsliv och rekreation skulle detta problem åtminstone delvis kunna hanteras. Intäkter från ett ansvarsfullt, FSC-certifierat skogsbruk på mera perifert belägna fastigheter bör kunna ge icke oväsentliga tillskott. Viss finansiering kan även fås vid en eventuell framtida försäljning av byggnader, som i dag ligger på stadens mark, under förutsättning att dessa inlemmas i stiftelsen. Andra tänkbara modeller är att, liksom i fallet Tyrestastiftelsen, ett antal aktörer (däribland t ex Naturvårdsverket) upprättar en större fond vars avkastning finansierar skötselåtgärder. Bägge dessa lösningar (eller dellösningar) har den fördelen att de stärker stiftelsens ekonomiska självständighet, vilket sannolikt skulle bidra till att effektivisera verksamheten. Ytterligare tänkbara varianter är löpande tillskott från landstinget och kommunerna i länet t ex baserade på antalet invånare, en lösning som tillämpas i flera andra län (jämför t ex Upplandsstiftelsen).

I bilagorna redovisar respektive organisation i detalj skyddsvärderingen av de aktuella markinnehaven utifrån sina utgångspunkter.

.....
Naturskyddsföreningen i Stockholms län

.....
Friluftsförbundet
Stockholms distriktsförbund

.....
Stockholms läns Hembygdsförbund

.....
Svenska Turistföreningen
Stockholmskretsen

.....
Sportfiskarna Stockholmsdistriktet

.....
Stockholms, Sörmlands och Upplands
Orienteringsförbund

.....
Stockholms Vandrareförening

.....
Arbetsgruppen Bevara Nackareservatet

.....
Friluftsfolkets Samarbetskommitté

.....
Stockholms Scoutdistrikt av Svenska
Scoutförbundet

Bilagor:

Bilaga 1 Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Bilaga 2 Stockholms läns Hembygdsförbund

Bilaga 3 Svenska Turistföreningen Stockholmskretsen

Bilaga 4 Arbetsgruppen bevara Nackareservatet

Bilaga 5 Stockholms, Sörmlands och Upplands Orienteringsförbund

För kännedom:

De politiska partierna i Stockholms stadshus

Länsstyrelsen i Stockholms län

Naturvårdsverket

Miljödepartementet

Landstingets regionplane- och trafikkontor

